

IV

(Akter som antagits före den 1 december 2009 enligt EG-fördraget, EU-fördraget och Euratomfördraget)

EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHETS BESLUT

nr 191/09/KOL

av den 22 april 2009

om ändring för sjuttionde gången av procedurreglerna och de materiella reglerna inom området för statligt stöd genom införande av ett nytt kapitel om behandlingen av värdeminskade tillgångar inom EES banksektor

EFTAS ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET⁽¹⁾ HAR ANTAGIT DETTA
BESLUT

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet⁽²⁾, särskilt artiklarna 61–63 och protokoll 26 och

med beaktande av avtalet mellan Efta-staterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol⁽³⁾, särskilt artikel 24 och artikel 5.2 b.

enligt artikel 24 i övervakningsavtalet ska myndigheten förverkliga bestämmelserna om statligt stöd i EES-avtalet.

enligt artikel 5.2 b i övervakningsavtalet ska myndigheten utfärda meddelanden eller riktlinjer i frågor som behandlas i EES-avtalet, om det avtalet eller övervakningsavtalet uttryckligen föreskriver det eller om myndigheten anser det nödvändigt.

Myndigheten erinrar om de procedurregler och materiella regler inom området för statligt stöd som den antog den 19 januari 1994⁽⁴⁾.

Den 25 februari 2009 antog Europeiska gemenskapernas kommission (nedan kallad *kommissionen*) ett meddelande om behandlingen av värdeminskade tillgångar inom gemenskapens banksektor⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ Nedan kallad *myndigheten*.

⁽²⁾ Nedan kallat *EES-avtalet*.

⁽³⁾ Nedan kallat *övervakningsavtalet*.

⁽⁴⁾ Riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet och artikel 1 i protokoll 3 till övervakningsavtalet, antagna och utfärdade av myndigheten den 19 januari 1994 och offentliggjorda i *Europeiska unionens officiella tidning* (nedan kallad EUT) L 231, 3.9.1994, s. 1 och EES-supplementet nr 32, 3.9.1994, s. 1. Riktlinjerna ändrades senast den 22 april 2009. Nedan kallas de *riktlinjerna för statligt stöd*. En uppdaterad version av riktlinjerna för statligt stöd offentliggörs på övervakningsmyndighetens webbplats: <http://www.eftasurv.int/fieldsowork/fieldstateaid/guidelines/>

⁽⁵⁾ EUT C 72, 26.3.2009, s. 1.

Meddelandet är också av betydelse för avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

En enhetlig tillämpning av bestämmelserna om statligt stöd i EES-avtalet måste garanteras i hela Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt punkt II under rubriken "Allmänt" i slutet av bilaga XV till EES-avtalet ska övervakningsmyndigheten efter samråd med kommissionen anta rättsakter som motsvarar de som antagits av Europeiska kommissionen.

Övervakningsmyndigheten har samrått med Europeiska kommissionen.

Myndigheten erinrar om att den har rådfrågat Eftastaterna i frågan genom en skrivelse av den 9 april 2009.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Riktlinjerna för statligt stöd ska ändras genom att ett nytt kapitel om behandlingen av värdeminskade tillgångar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdets banksektor införs. Texten till det nya kapitlet åtföljer detta beslut.

Artikel 2

Detta beslut riktar sig till Republiken Island, Furstendömet Liechtenstein och Konungariket Norge.

Artikel 3

Endast den engelskspråkiga versionen av detta beslut är giltig.

Utfärdat i Bryssel den 22 april 2009.

På Eftas övervakningsmyndighets vägnar

Per SANDERUD
Ordförande

Kurt JÄGER
Ledamot av kollegiet

BILAGA

BEHANDLINGEN AV VÄRDEMINSKADE TILLGÅNGAR INOM GEMENSKAPENS BANKSEKTOR ⁽¹⁾

1. Inledning

- (1) Sedan mitten av 2007 har kreditmarknaderna för institutionella aktörer och stora företag drabbats av allvarliga störningar. Resultatet är att likviditeten inom banksektorn sinat och bankerna blivit motvilliga att låna ut till varandra och till ekonomin i stort. I takt med att störningarna på kreditmarknaderna intensifierats under de senaste arton månaderna har finanskrisen förvärrats och den globala ekonomin gått in i en allvarlig recession.
- (2) Det är svårt att föreställa sig en lösning på finanskrisen och en återhämtning inom den globala ekonomin om inte stabiliteten inom banksektorn och det finansiella systemet som helhet kan garanteras. Först då återvänder förtroendet bland investerarna och först då återgår bankerna till sitt normala utlåningsbeteende. Därför har EES-staterna vidtagit åtgärder för att stödja stabiliteten i sina banksektorer och stimulera utlåningen, framför allt genom att skjuta till nytt kapital genom att använda offentliga medel och genom att tillhandahålla statliga garantier för bankernas utlåning.
- (3) Flera EES-stater har nyligen tillkännagivit sin avsikt att komplettera sina befintliga stödåtgärder genom någon form av lättnad för värdeminskade banktillgångar (*impaired assets*). Dessa tillkännagivanden har jämsides med ett liknande initiativ i Förenta staterna utlöst en omfattande diskussion inom EES om fördelarna med övertagande av värdeminskade tillgångar som en statlig stödåtgärd för banker. I samband med den diskussionen har det meddelande från kommissionen som motsvarar detta kapitel i Eftaövervakningsmyndighetens riktlinjer för statligt stöd utarbetats av Europeiska kommissionens avdelningar, i samråd med Europeiska centralbanken (ECB). Meddelandet bygger på de rekommendationer som eurosystemet utfärdade den 5 februari 2009 (se bilaga 1).
- (4) Detta kapitel fokuserar på frågor som Eftastaterna ska ta ställning till när de överväger, utformar och genomför åtgärder i form av övertagande av värdeminskade tillgångar (*asset relief measures*, nedan kallade *räddningsåtgärder*). På ett allmänt plan omfattar dessa frågor den logiska grunden för övertagande av värdeminskade tillgångar som en åtgärd för att garantera finansiell stabilitet och stimulera bankernas utlåning, de långsiktiga överväganden gällande banksektorns bärkraft och hållbarheten i de offentliga finanserna som ska beaktas när räddningsåtgärder övervägs samt behovet av en gemensam och samordnad strategi på EES-nivå när det gäller övertagande av värdeminskade tillgångar, framför allt för att garantera lika konkurrensvillkor. I samband med en sådan EES-strategi ger kapitlet också mer specifik vägledning för tillämpningen av reglerna om statligt stöd på övertagande av värdeminskade tillgångar, med fokus t.ex. på i) insyn och krav på redovisning av tillgångar som minskat i värde, ii) ansvarsfördelningen mellan staten, aktieägarna och fordringshavarna, iii) sammanjämkning av incitamenten för stödmotagarna med målen för den offentliga politiken, iv) principer för utformning av räddningsåtgärder när det gäller stödberättigande, värdering och förvaltning av värdeminskade tillgångar, och v) förhållandet mellan räddningsåtgärder, andra statliga stödåtgärder och omstruktureringen av banker.

2. Räddningsåtgärder för att garantera finansiell stabilitet och stimulera bankernas utlåning

- (5) De omedelbara syftena med de räddningspaket som EES-staterna tillkännagav i oktober är att garantera finansiell stabilitet och stimulera långivningen till realekonomin. Det är för tidigt att dra några definitiva slutsatser om hur effektiva räddningspaketen är, men det står klart att de avvärrt risken för en finansiell hårdsmälta och bidragit till att viktiga interbankmarknader kunnat fungera. Å andra sidan har utlåningen till realekonomin utvecklats ogynnsamt sedan paketet tillkännagavs, och den senaste statistiken visar på en brant minskning av kredittillväxten ⁽²⁾. Från många EES-stater rapporteras allmänt om företag som nekas krediter av bankerna, och kreditåtstramningen förefaller mer hårdhänt än vad normala konjunkturhänsyn kräver.
- (6) En viktig orsak till det otillräckliga kreditflöde som kunnat konstateras är osäkerheten om vad värdeminskade tillgångar är värda och var de finns. Detta har varit en källa till problem inom banksektorn ända sedan krisens början. Osäkerheten om hur tillgångar ska värderas har inte bara fortsatt att undergräva förtroendet inom banksektorn, utan har också försvagat effekten av de statliga stödåtgärder som har vidtagits hittills. Till exempel har rekapitaliseringen av banker utgjort en buffert mot försämringar av värdet på tillgångar, men en stor del av dessa

⁽¹⁾ Detta kapitel motsvarar meddelandet från kommissionen med titeln *Meddelande om behandlingen av värdeminskade tillgångar inom gemenskapens banksektor*.

⁽²⁾ Officiella siffror för euroområdet visar att bankernas utlåning till företagen fortfarande står emot trycket, men den underliggande trenden är negativ och tillväxten i utlåningen minskade markant på månadsbasis mot slutet av 2008. I december 2008 minskade bankernas utlåning till den privata ekonomin (lån till icke-MFI, utom staten) med 0,4 % jämfört med november.

kapitaltillskott har absorberats av bankerna när de gjort avsättningar för framtida värdeförsämringar. Bankerna har redan vidtagit åtgärder mot problemet med värdeminskade tillgångar. De har redan gjort betydande avskrivningar av tillgångar⁽¹⁾, vidtagit åtgärder för att begränsa ytterligare förluster genom att klassificera om tillgångar i sina balansräkningar och gradvis avdelat extra kapital för att stärka sin solvens. Problemet har dock inte lösts på ett adekvat sätt, och den oväntade kraften i den ekonomiska avmattningen indikerar en ytterligare och mer omfattande försämring av kreditkvaliteten på banktillgångar.

- (7) Ett övertagande av värdeminskade tillgångar skulle direkt mildra osäkerheten kring kvaliteten på bankernas balansräkningar och därmed bidra till att återställa förtroendet inom banksektorn. En sådan åtgärd skulle också minska risken för upprepade behov av rekapitalisering av bankerna, eftersom värdeminskningens omfattning ökar i ett läge där realekonomin försämras. På grundval av detta överväger flera EES-stater aktivt att befria banker från värdeminskade tillgångar som komplement till andra åtgärder.

3. Mer långsiktiga överväganden: återgång till lönsamhet inom banksektorn och hållbara offentliga finanser

- (8) Räddningsåtgärder måste utformas och genomföras på det sätt som mest effektivt tillgodoser det omedelbara syftet, som är att garantera finansiell stabilitet och stimulera bankernas utlåning. Viktigt i detta sammanhang är att garantera ett tillräckligt deltagande i åtgärderna genom lämplig prissättning och lämpliga villkor och genom att göra deltagandet obligatoriskt om det anses nödvändigt. Fokuseringen på att utforma och genomföra åtgärderna bör dock inte enbart vara begränsad till dessa omedelbara syften. Det är viktigt att också mer långsiktiga överväganden beaktas.
- (9) Om räddningsåtgärder inte genomförs på ett sådant sätt att man reducerar risken för allvarig snedvridning av konkurrensen mellan bankerna (både inom och mellan EES-staterna) i enlighet med Eftaövervakningsmyndighetens riktlinjer för statligt stöd (vid behov inklusive en omstrukturering av de mottagande bankerna), leder det till en strukturellt svagare banksektor inom EES. Detta skulle få negativa konsekvenser för produktivitetspotentialen inom ekonomin som helhet. Det skulle också kunna leda till ett återkommande behov av statliga ingripanden inom banksektorn, vilket skulle innebära en gradvis ökande börda för de offentliga finanserna. Sådana risker är allvarliga med tanke på den statliga exponeringens omfattning. För att begränsa risken för sådana skador på lång sikt bör statliga ingripanden inom banksektorn vara ändamålsenligt inriktade och åtföljas av beteenderegler som anpassar incitamenten för bankerna till målen för den offentliga politiken. Dessa åtgärder bör ingå i en övergripande strävan att återställa banksektorns bärkraft på grundval av en nödvändig omstrukturering. Behovet av omstrukturering inom banksektorn som motvikt till det statliga stödet diskuteras mer ingående i samband med reglerna om statligt stöd i avsnitt 5 och 6 nedan.
- (10) När EES-staterna överväger hur räddningsåtgärderna ska utformas och genomföras är det viktigt att också budgetramarna beaktas. Beräkningar av de förväntade totala nedskrivningarna av tillgångar visar att kostnaderna (faktiska eller potentiella kostnader eller både och) för övertagande av värdeminskade tillgångar kan bli betydande, både absolut sett och i förhållande till EES-staternas BNP. Statligt stöd genom räddningsåtgärder (och andra åtgärder) får inte ha en omfattning som ger upphov till farhågor för de offentliga finansernas hållbarhet t.ex. på grund av överskuldssättning eller finansieringsproblem. Sådana överväganden är särskilt viktiga i nuläget, som präglas av allt större offentliga underskott, ökande offentlig skuld och problem i samband med obligationsemissioner.
- (11) Läget i de offentliga finanserna i EES-staterna kommer i synnerhet att vara en viktig faktor vid valet av modell för hur tillgångar som omfattas av räddningsåtgärder ska förvaltas: genom köp av tillgångar, försäkring av tillgångar, swappar eller en hybridform av sådana arrangemang⁽²⁾. Skillnaderna när det gäller konsekvenserna för de offentliga finansernas trovärdighet blir kanske inte så stora, eftersom finansmarknaderna sannolikt diskonterar potentiella förluster på liknande sätt⁽³⁾. En metod som kräver ett direkt köp av värdeminskade tillgångar skulle dock få en mer direkt effekt på budgetställningen och statens finansieringsbehov. Även om varje EES-stat själv väljer hur den

(1) Från mitten av 2007 till första kvartalet 2009 har nedskrivningar på totalt 1 063 miljarder US-dollar gjorts, varav 737,6 miljarder har rapporterats av Förenta staterna-baserade banker och 293,7 miljarder av Europabaserade banker. I den senare kategorin har 68 miljarder USD rapporterats i Schweiz. Trots omfattningen av de nedskrivningar som redan rapporterats beräknar IMF att bankernas totala förluster på grund av tillgångar som minskat i värde sannolikt kommer att uppgå till 2 200 miljarder USD. Denna beräkning grundar sig på globala innehav av värdepapperiserade hypoteks-, konsumtions- och företagslån med ursprung i Förenta staterna och den har reviderats uppåt stadigt sedan krisen började. Vissa marknadscommentatorer antyder att de totala förlusterna kan vara ännu större. T.ex. Nouriel Roubini, som konsekvent har hävdats att de officiella beräkningarna är i underkant, hävdar att de totala förlusterna kan uppgå till 3 600 miljarder USD enbart i Förenta staterna.

(2) Dessa arrangemang diskuteras närmare i bilaga 2.

(3) Att staten köper tillgångar behöver inte innebära en stor påfrestning på de offentliga finanserna på lång sikt, om en tillräckligt stor del av de förvärvade tillgångarna kan säljas med vinst senare (se exemplen från Förenta staterna och Sverige i bilaga 2). Däremot innebär de en inledande kostnad som skulle öka den offentliga bruttoskulden och statens bruttofinansieringsbehov. En metod som grundar sig på att värdeminskade tillgångar byts mot statsobligationer skulle kunna användas för att lindra de operativa problemen i samband med emittering, men det skulle få negativa konsekvenser för budgetställningen och öka utbudet på statsobligationer på marknaden.

förvaltar värdeminskade tillgångar skulle man kunna överväga hybridformer där dåliga tillgångar avskiljs från bankernas balansräkningar till en separat enhet (antingen inom eller utanför bankerna) med någon form av statlig garanti. Ett sådant tillvägagångssätt är tilltalande eftersom det har många av fördelarna med köp av tillgångar när det gäller att återställa förtroendet för banksystemet, samtidigt som det begränsar de omedelbara konsekvenserna för de offentliga finanserna.

- (12) I en situation med knappa budgetresurser kan det vara lämpligt att inrikta räddningsåtgärderna på ett begränsat antal banker av stor systemisk betydelse. Vissa EES-stater kan ha starkt begränsade möjligheter att befria bankerna från värdeminskade tillgångar på grund av snäva budgetramar och/eller därför att bankernas balansräkningar är mycket stora i förhållande till BNP.

4. Behovet av en gemensam och samordnad strategi inom EES

- (13) När man överväger någon form av räddningsåtgärder måste de omedelbara syftena, dvs. att garantera finansiell stabilitet och stödja bankernas utlåning, harmoniera med behovet att undvika långsiktiga skador på banksektorn inom EES, EES-marknaden och ekonomin i stort. Detta uppnås mest effektivt genom en gemensam och samordnad EES-strategi som har följande övergripande mål:—

- Stärka marknadens förtroende genom att visa att gemenskapen förmår vidta effektiva åtgärder på EES-nivå mot finanskrisen och skapa utrymme för gynnsamma spridningseffekter i EES-staterna och på finansmarknaderna som helhet.
- Begränsa de negativa spridningseffekterna i en situation där den EES-stat som är först med att införa räddningsåtgärder sätter press på andra ESS-stater att följa efter och riskerar att sätta igång en stödkapplöpning mellan dem.
- Skydda EES-marknaden för finansiella tjänster genom att se till att de räddningsåtgärder som EES-staterna inför är samstämmiga, samt undgå finansiell protektionism.
- Se till att kraven på kontroll av statligt stöd och andra rättsliga krav uppfylls genom att garantera att räddningsåtgärderna är konsekventa och genom att minimera snedvridningen av konkurrensen och en alltför stor risktagning från bankernas sida.

- (14) Samordning mellan EES-staterna behövs bara på ett allmänt plan, och kan uppnås med bibehållen tillräcklig flexibilitet att skräddarsy åtgärder som lämpar sig för enskilda bankers situation. Utan tillräcklig samordning på förhand kommer flera av dessa mål att kunna nås endast genom kompletterande kontroll av statligt stöd i efterhand. En gemensam vägledning om huvuddragen i olika räddningsåtgärder skulle därför bidra till att minimera behovet av korrigeringar och anpassningar till följd av en bedömning på grundval av reglerna om statligt stöd. Sådan vägledning ges i följande avsnitt.

5. Riktlinjer för tillämpning av reglerna om statligt stöd på räddningsåtgärder

- (15) Det är bankernas normala skyldighet att göra en riskbedömning av de tillgångar de förvärvar och se till att de kan täcka förluster som sådana tillgångar eventuellt ger upphov till⁽¹⁾. Räddningsåtgärder kan dock övervägas för att stödja den finansiella stabiliteten. Offentliga räddningsåtgärder utgör statligt stöd om de befriar den mottagande banken från (eller kompenserar den för) skyldigheten att registrera en förlust eller en reserv för en eventuell förlust på grund av dess värdeminskade tillgångar och/eller frigöra lagstadgat kapital för andra ändamål. Detta är fallet i synnerhet om värdeminskade tillgångar köps eller försäkras till ett värde som är högre än marknadspriset, eller om priset på garantin inte kompenserar staten för dess potentiella maximala ansvar inom ramen för garantin⁽²⁾.
- (16) Stöd för räddningsåtgärder bör dock vara förenligt med de allmänna principerna för nödvändighet, proportionalitet och minimering av konkurrensnedvridningen. Sådant stöd kan orsaka en allvarlig snedvridning av konkurrensen mellan mottagande banker och andra banker samt mellan mottagande banker som har olika grader av räddningsbehov. Banker som inte omfattas av räddningsåtgärder och är sunda i grunden kan tvingas att begära ett statligt ingripande för att bevara sin konkurrensposition på marknaden. Liknande snedvridningar av konkurrensen kan uppstå mellan olika EES-stater, vilket skapar risk för en stödkapplöpning (då de försöker rädda sina banker utan hänsyn till konsekvenserna för banker i andra ESS-stater) och en tendens till finansiell protektionism och fragmentering av den inre marknaden. Därför bör det ställas klart definierade och objektiva villkor för ett deltagande i systemet med räddningsåtgärder för att undvika att enskilda banker drar oskälig nytta av systemet.

⁽¹⁾ Banker har vanligen olika slag av tillgångar, bl.a. kontanter, finansiella tillgångar (statsskuldväxlar, skuldförbindelser, aktierelaterade värdepapper, överlåtbara lån samt råvaror), derivat (swappar, optioner), lån, finansiella investeringar, immateriella tillgångar, fastigheter, anläggningar och utrustning. Förluster kan uppstå om tillgångar säljs under sitt bokförda värde, om de minskar i värde och reserver behövs skapas med tanke på eventuella förluster, eller i efterhand, om inkomsterna på förfalldagen är lägre än det bokförda värdet.

⁽²⁾ En garanti antas utgöra statligt stöd om den mottagande banken inte kan hitta någon självständig privat aktör på marknaden som är villig att ge en liknande garanti. Beloppet statligt stöd är den maximiersättning netto som staten kan tvingas betala.

(17) Eftas övervakningsmyndighet (nedan kallad *myndigheten*) har fastställt principer för tillämpningen av reglerna om statligt stöd (särskilt artikel 61.3 b i EES-avtalet) på stödåtgärder till förmån för banker i samband med den globala finanskrisen ⁽¹⁾. Myndigheten har sedermera gett mer detaljerad vägledning om den praktiska tillämpningen av dessa principer på rekapitalisering i ett nyligen utfärdat meddelande ⁽²⁾. I linje med detta kartläggs i följande riktlinjer, som grundar sig på samma principer, de utmärkande egenskaper som avgör hur effektiva räddningsåtgärderna eller räddningsprogrammen är och hur de påverkar konkurrensen. Dessa riktlinjer är lika tillämpliga på alla banker som omfattas av räddningsåtgärder oberoende av deras individuella situation, men de praktiska konsekvenserna av en tillämpning kan variera beroende på förmånstagarens riskprofil och bärkraft. Principerna i dessa riktlinjer är på motsvarande sätt tillämpliga om två eller flera EES-stater samordnar sina åtgärder för att rädda gränsöverskridande banker.

(18) Syftet med denna vägledning är att fastställa samordnade principer och villkor för att garantera effektivast möjliga räddningsåtgärder på EES-marknaden, med hänsyn tagen till det långsiktiga målet att återgå till normala marknadsförhållanden. Samtidigt är det meningen att vägledningen ska vara tillräckligt flexibel för att man ska kunna beakta olika särdrag, vidta kompletterande åtgärder eller införa kompletterande förfaranden för enskilda banker eller på nationell nivå för att garantera finansiell stabilitet. För att vara effektiva bör räddningsåtgärder leda till att utlåningen till realekonomin upprätthålls.

5.1 *Problemdefinition och alternativa lösningar: full förhandsinsyn och redovisning av värdeminskningar och förhandsbedömning av vilka banker som är stödberättigade*

(19) Alla räddningsåtgärder måste grunda sig på en tydlig kartläggning av vidden av bankens tillgångsrelaterade problem, dess verkliga solvensgrad före stödet och utsikterna till återställd lönsamhet, med behörig hänsyn tagen till alla tänkbara alternativ, för att underlätta den nödvändiga omstruktureringsprocessen, förhindra snedvridning av incitamenten för alla aktörer och undvika slöseri med statliga medel som inte bidrar till att återupprätta det normala kreditflödet till realekonomin.

(20) För att minimera risken för ett återkommande behov av statliga ingripanden till förmån för samma förmånstagare bör en bank därför uppfylla följande villkor för att kunna omfattas av räddningsåtgärder:

— Stödberättigade banker som ansöker om stöd bör ge full insyn före ingripandet och öppet redovisa värdeminskningar av de tillgångar som kommer att omfattas av räddningsåtgärder på grundval av en korrekt värdering som certifierats av erkända oberoende experter och validerats av den behöriga tillsynsmyndigheten i överensstämmelse med de värderingsprinciper som anförs i avsnitt 5.5 ⁽³⁾. Värdeminskningarna bör redovisas före det statliga ingripandet. Utifrån detta kan man fastställa stödbeloppet och de förluster överföringen av tillgångar innebär för banken ⁽⁴⁾.

— När en bank lämnat in en stödansökan bör man göra en fullständig genomgång av dess verksamheter och balansräkning för att bedöma dess kapitaltäckningsgrad och utsikterna vad gäller bärkraften (granskning av bärkraften). Granskningen måste ske samtidigt som verifieringen av de värdeminskade tillgångar som omfattas av räddningsprogrammet, men eftersom arbetet är omfattande kan det kanske slutföras först när banken gått med i räddningsprogrammet. Resultaten av granskningen av bankens bärkraft ska meddelas övervakningsmyndigheten, och de beaktas vid bedömningen av nödvändiga uppföljande åtgärder (se avsnitt 6).

5.2 *Delande av kostnaderna mellan staten, aktieägarna och fordringshavarna i samband med värdeminskade tillgångar*

(21) Som allmän princip gäller att bankerna i största möjliga utsträckning ska bära de förluster som hänförs till värdeminskade tillgångar. Detta kräver för det första fullständig insyn och redovisning på förhand, följt av en korrekt

⁽¹⁾ Avsnitt VIII i övervakningsmyndighetens riktlinjer för statligt stöd: "Tillämpning av reglerna om statligt stöd på åtgärder till förmån för finansinstitut med anledning av den globala finanskrisen", offentliggjord i EUT L 17, 20.1.2011, s. 1 och EES-supplementet nr 3, 20.1.2011, s. 1. En uppdaterad version av riktlinjerna för statligt stöd finns på övervakningsmyndighetens webbplats: <http://www.efasurv.int/state-aid/legal-framework/state-aid-guidelines/>

⁽²⁾ Avsnitt VIII i övervakningsmyndighetens riktlinjer för statligt stöd: "Rekapitalisering av finansinstitut under den rådande finanskrisen: begränsning av stödet till minsta möjliga och garantier mot otillbörlig snedvridning av konkurrensen", offentliggjord i EUT L 17, 20.1.2011, s. 1 och EES-supplementet nr 3, 20.1.2011, s. 1. En uppdaterad version av riktlinjerna för statligt stöd finns på övervakningsmyndighetens webbplats: http://www.efasurv.int/fieldsowork/fieldstateaid/state_aid_guidelines/

⁽³⁾ Med begreppen "insyn" och "fullständig redovisning" ska förstås insyn gentemot de nationella myndigheterna, de oberoende berörda experterna och myndigheten, dock utan att det påverkar skyldigheten att offentliggöra hur en räddningsåtgärd som förutsätter en lämplig ansvarsfördelning påverkar bankens balansräkning.

⁽⁴⁾ Stödbeloppet motsvarar skillnaden mellan tillgångarnas överföringsvärde (som vanligen grundar sig på deras verkliga ekonomiska värde) och marknadspriset. I detta kapitel motsvarar förlusterna skillnaden mellan överföringsvärdet och det bokförda värdet på tillgångarna. De verkliga förlusterna blir i regel kända först i efterhand.

värdering av tillgångar före det statliga ingripandet och en korrekt ersättning i någon form till staten som kompensation för räddningsåtgärden, för att säkerställa att aktieägarna tar en motsvarande del av ansvaret och bördan oberoende av vilken modell som valts. Alla dessa faktorer tillsammans bör leda till en övergripande konsekvens i ansvarsfördelningen för olika former av statligt stöd, med hänsyn tagen till särdragen hos olika stödtyper⁽¹⁾.

- (22) Om det efter att tillgångarna värderats och förlusterna fastställts på vederbörligt sätt⁽²⁾ konstateras att banken vore tekniskt insolvent utan statligt ingripande, bör banken antingen försättas i konkurs eller avvecklas i god ordning i enlighet med EES-lagstiftningen och den nationella lagstiftningen. I en sådan situation kan det vara lämpligt att ge obligationsinnehavare⁽³⁾ skydd eller garantier för att upprätthålla stabiliteten och förtroendet för det finansiella systemet.
- (23) Om det med tanke på den finansiella stabiliteten inte förefaller lämpligt att försätta en bank i konkurs eller avveckla den i god ordning⁽⁴⁾, kan stöd, begränsat till det absolut nödvändigaste, i form av en garanti eller köp av tillgångar beviljas banker så att de kan fortsätta med sin verksamhet under den tid som behövs för att en plan för omstrukturering eller avveckling i god ordning ska hinna utarbetas. I sådana fall bör aktieägarna svara för förlusterna åtminstone till dess att bankens kapitaltäckning nått upp till lagstadgad nivå. Alternativet att förstatliga banken kan också övervägas.
- (24) Om det inte går att uppnå fullständig ansvarsfördelning på förhand bör banken uppmanas att bidra till förlusten eller risktäckningen i ett senare skede, till exempel i form av klausuler om återbetalning (*claw-back clause*) eller, när det är fråga om en försäkringsordning, genom en klausul om att banken ska ansvara för den första förlusten (*first loss*) (i regel minst 10 %) och en klausul om att dela resterande förluster (*residual loss sharing*), genom vilken banken ansvarar för en viss andel (i regel minst 10 %) av eventuella ytterligare förluster⁽⁵⁾.
- (25) Huvudregeln är att ju mindre banken deltar direkt desto större är behovet av ett bidrag från aktieägarna i ett senare skede, antingen i form av en omvandling av statens förluster till bankaktier och/eller i form av ytterligare kompenserande åtgärder för att begränsa snedvridningen av konkurrensen i samband med bedömning av behovet av en omstrukturering.

5.3 Incitamenten för bankerna att delta i räddningsåtgärder bör anpassas till målen för den offentliga politiken

- (26) I allmänhet bör räddningsprogram för värdeminskade tillgångar ha en anmälningstid på högst sex månader, som börjar löpa när staten lanserar programmet. Det begränsar bankernas möjligheter att dröja med nödvändig redovisning av värdeminskade tillgångar i hopp om mer omfattande räddningsåtgärder vid en senare tidpunkt och underlättar en snabb lösning av bankernas problem innan situationen förvärras ytterligare av den ekonomiska nedgången. Under sexmånadersfristen kan bankerna föreslå paket av värdeminskade tillgångar som kan komma i fråga för räddningsåtgärder, med möjlighet till förlängning⁽⁶⁾.
- (27) Det kan bli nödvändigt att utarbeta lämpliga sätt att garantera att de statliga åtgärderna omfattar just de banker som är i störst behov av räddningsåtgärder. Ett sätt kan vara att göra deltagandet i programmet obligatoriskt, och bör åtminstone omfatta en skyldighet att redovisa tillgångar för tillsynsmyndigheterna. Alla bankers skyldighet att redovisa omfattningen av sina tillgångsrelaterade problem hjälper att på Eftastatsnivå kartlägga behovet av ett räddningsprogram och hur omfattande det måste vara.
- (28) Om deltagandet inte är obligatoriskt kan programmet omfatta lämpliga incitament för att bankerna lättare ska gå med på att delta (t.ex. beviljandet av garantier eller rättigheter till befintliga aktieägare så att dessa i framtiden kan delta i anskaffningen av privat kapital på förmånliga villkor), dock utan att avvika från principerna om insyn och öppen redovisning, korrekt värdering och delat ansvar.
- (29) Efter sexmånadersfristen ska det gå att anmäla sig till programmet endast under exceptionella och oförutsebara omständigheter som banken inte är ansvarig för⁽⁷⁾, och på strängare villkor, t.ex. större ersättning till staten och/eller mer omfattande kompenserande åtgärder.

⁽¹⁾ Räddningsåtgärder kan i viss mån jämföras med kapitaltillskott, eftersom de möjliggör absorbering av förluster och påverkar det lagstadgade kapitalet. När det gäller räddningsåtgärder tar staten dock i regel en större risk, som sammanhänger med en portfölj bestående av värdeminskade tillgångar, utan något direkt bidrag från bankens övriga inkomstgenererande verksamheter och medel. Dessutom är risken större än statens eventuella andel i banken. Med tanke på att riskerna är större och den eventuella nyttan mer begränsad bör ersättningen för räddningsåtgärder normalt sett vara högre än för kapitaltillskott.

⁽²⁾ Tillgångarnas bokförda värde jämförs med deras överföringsvärde (dvs. deras verkliga ekonomiska värde).

⁽³⁾ I regel bör dock aktieägarna inte ges något skydd. Se kommissionens beslut NN 39/08 (Danmark, stöd till likvidering av Roskilde Bank) och NN 41/08 (Storbritannien, undsättningsstöd till Bradford & Bingley).

⁽⁴⁾ Detta kan vara fallet om en bank på grund av sin storlek eller typ av verksamhet är omöjlig att förvalta genom ett administrativt eller rättsligt förfarande eller genom en avveckling i god ordning utan att det orsakar allvarliga störningar i det finansiella systemet för andra finansinstitut eller för utlåningen till realkonomin. I detta avseende behövs det en motivering från den monetära myndigheten och/eller tillsynsmyndigheten.

⁽⁵⁾ Den lämpliga nivån kan också påverkas av andra faktorer, t.ex. högre ersättning. Dessutom måste det konstateras att ersättningar i efterhand kan bli aktuella först flera år efter att åtgärden har införts och kan därför på ett negativt sätt förlänga osäkerheten i samband med värderingen av de värdeminskade tillgångarna. Det här problemet förekommer inte i samband med klausuler om återbetalning som grundar sig på förhandsvärdering.

⁽⁶⁾ Det är fråga om anmälda tillgångar som förfaller först senare.

⁽⁷⁾ Med "oförutsebara omständigheter" avses omständigheter som företagsledningen inte på något sätt skulle ha kunnat förutse när den fattade sitt beslut att inte ansluta sig till räddningsprogrammet inom anmälningstiden och som inte är en följd av företagsledningens värdeslöshet eller misstag eller beslut som fattats av bankens moderkoncern. Med "exceptionella omständigheter" avses omständigheter som är exceptionella till och med under den rådande krisen. Eftastater som vill åberopa sådana omständigheter ska förse myndigheten med all nödvändig information.

- (30) Tillrådet till räddningsprogrammet bör alltid vara förenat med vissa begränsande villkor som avser bankernas verksamhet. Det bör framför allt finnas skyddsmekanismer som garanterar att de förmånstagande bankerna använder kapitaleffekterna av stödet till kreditgivning för att på ett korrekt sätt tillgodose efterfrågan utifrån kommersiella kriterier och utan diskriminering och inte för att finansiera en tillväxtstrategi (särskilt inte genom att förvärva sunda banker) till skada för konkurrenterna.
- (31) Dessutom bör man överväga att begränsa utdelningarna och sätta ett tak för ledningens arvoden. Begränsningarna avseende bankernas verksamhet bör fastställas på grundval av en proportionalitetsbedömning med hänsyn tagen till de olika faktorer som kan påverka behovet av omstrukturering (se avsnitt 6).

5.4 Tillgångar som kan omfattas av räddningsåtgärder

- (32) När man avgör vilka tillgångar som kan omfattas av räddningsåtgärder måste man finna en jämvikt mellan målet att uppnå omedelbar finansiell stabilitet och att garantera en återgång till normala marknadsförhållanden på medellång sikt. Så kallade "giftiga" tillgångar (t.ex. amerikanska värdepapper mot säkerhet i panträtter och därmed förknippade hedgefonder och derivat), som har utlöst finanskrisen och i stor utsträckning blivit illikvida eller fått sitt värde avsevärt nedjusterat, verkar vara den främsta orsaken till osäkerheten och tvivlen kring bankernas bärkraft. Om de stödberättigande tillgångarna begränsas till denna kategori minskar statens exponering mot eventuella förluster och det blir lättare att undvika konkurrenssnedvridningar⁽¹⁾. Om räddningsåtgärden är alltför snävt inriktad finns det å andra sidan en risk för att den inte kan återställa förtroendet inom banksektorn, eftersom olika EES-stater och olika banker har sina egna specifika problem och eftersom problemet med värdeminskning nu har spridit sig till andra tillgångar. Detta talar för ett pragmatiskt tillvägagångssätt, med inslag av flexibilitet, som garanterar att andra tillgångar också omfattas av räddningsåtgärder i lämplig omfattning i väl motiverade fall.
- (33) EES måste tillämpa en gemensam och samordnad strategi för att avgöra vilka tillgångar som kan omfattas av räddningsåtgärder, dels för att hindra snedvridning av konkurrensen mellan EES-staterna och inom EES banksektor, dels för att minska incitamenten för gränsöverskridande banker att bedriva arbitrage mellan olika nationella räddningsåtgärder. För att garantera att alla EES-stater identifierar stödberättigande tillgångar på samma sätt bör man utveckla kategorier av tillgångar (korgar) som motsvarar värdeminskningens omfattning. Närmare vägledning om avgränsningen av dessa kategorier ges i bilaga 3. Användningen av sådana kategorier av tillgångar gör det lättare att jämföra banker och deras riskprofiler inom EES. Eftastaterna skulle då behöva avgöra vilken kategori som kan omfattas av räddningsprogrammet och i vilken omfattning, efter det att myndigheten har granskat i vilken grad de valda tillgångarna har minskat i värde.
- (34) En väl avvägd strategi borde utvecklas som gör det möjligt för en Eftastat där banksektorn påverkas ytterligare av andra faktorer av en storleksordning som äventyrar den finansiella stabiliteten (t.ex. att luften går ur den inhemska fastighetsmarknaden) att av välgrundade skäl utan kvantitativa begränsningar utsträcka stödberättigandet till väl avgränsade kategorier av tillgångar som är relevanta med tanke på det systemiska hotet.
- (35) Dessutom kan man överväga ytterligare flexibilitet genom att ge banker möjlighet att bli av med värdeminskade tillgångar utöver det som anges ovan utan att behöva ange något särskilt skäl. Flexibiliteten kan tänkas uppgå till högst 10–20 % av de totala tillgångarna för en bank som omfattas av ett räddningsprogram, med hänsyn tagen till särförhållandena i olika Eftastater och banker. Tillgångar som för närvarande inte kan anses ha minskat i värde bör däremot inte omfattas av ett räddningsprogram. Räddningsåtgärder bör inte ha till syfte att ge en obegränsad försäkring mot framtida konsekvenser av recessionen.
- (36) Som allmän princip gäller att ju vagare kriterierna för stödberättigande är och ju större del av bankens portfölj de berörda tillgångarna utgör, desto mer genomgripande måste omstruktureringen och de korrigerande åtgärderna vara för att otillbörlig snedvridning av konkurrensen ska kunna undvikas. I alla händelser anser myndigheten inte att tillgångar kan omfattas av räddningsåtgärder om de har införts i den förmånstagande bankens balansräkning efter ett visst slutdatum före tillkännagivandet av räddningsprogrammet⁽²⁾. Allt annat skulle kunna leda till arbitrage och en oacceptabel försämring av riskmedvetandet då bankerna skulle frestas att avstå från en korrekt riskbedömning av framtida utlåning och andra investeringar. Detta skulle innebära en upprepning av samma misstag som orsakat den rådande krisen⁽³⁾.

5.5 Värdering och prissättning av tillgångar som kan komma i fråga för räddningsåtgärder

- (37) För att undvika otillbörlig snedvridning av konkurrensen och stödkapplöpning mellan EES-staterna är det av största vikt att tillämpa en korrekt och konsekvent metod för värdering av tillgångar, även tillgångar som är mer komplexa

⁽¹⁾ Förenta staterna förefaller ha valt denna lösning för Citigroup och Bank of America.

⁽²⁾ Myndigheten anser rent allmänt att ett enda och otvetydigt slutdatum, t.ex. slutet av 2008, skulle garantera lika villkor för banker och EES-stater.

⁽³⁾ Vid behov kan statligt stöd som beviljas för risker i samband med framtida tillgångar behandlas på grundval av övervakningsmyndighetens riktlinjer för statligt stöd, särskilt kapitlet om statliga garantier och kapitlet om den tillfälliga ramen för statliga stödåtgärder för att främja tillgången till finansiering i den aktuella finansiella och ekonomiska krisen.

och mindre likvida. Värderingen bör följa en allmän metod som fastställts på EES-nivå, och myndigheten bör samordna den mellan Eftastaterna på förhand för att garantera att räddningsåtgärden får maximal effekt och för att minska risken för snedvridningar och skadligt arbitrage, särskilt när det gäller gränsöverskridande banker. Dessutom kan det behövas alternativa metoder för att man ska kunna ta hänsyn till särskilda omständigheter som t.ex. avser inlämnande av relevanta uppgifter i tid, förutsatt att de redovisas öppet. I alla händelser bör stödberättigade banker värdera sina portföljer dagligen samt ofta och regelbundet redovisa dem för nationella myndigheter och tillsynsmyndigheter.

- (38) Om värderingen av tillgångar förefaller särskilt komplicerad kan man som alternativ överväga att bilda en "bra bank", genom vilken staten köper de problemfria tillgångarna i stället för dem som minskat i värde. Ett alternativ kan vara att en bank övergår i offentlig ägo (t.ex. förstatligas), varvid syftet är att värdera tillgångarna över tid i samband med en omstrukturering eller en avveckling i god ordning. På det sättet undviker man osäkerhet om de berörda tillgångarnas verkliga värde ⁽¹⁾.
- (39) I ett första skede bör tillgångarna om möjligt värderas på grundval av deras aktuella marknadsvärde. I allmänhet är det fråga om statligt stöd vid överföring av tillgångar som omfattas av ett stödprogram, om tillgångarna värderats högre än marknadspriset. Under rådande förhållanden kan det aktuella marknadsvärdet emellertid ligga långt från det bokförda värdet på dessa tillgångar, eller vara obefintligt om det inte finns någon marknad (för vissa tillgångar kan marknadsvärdet vara praktiskt taget noll).
- (40) I det andra skedet måste det värde som i samband med ett räddningsprogram satts på värdeminskade tillgångar (överföringsvärdet) nödvändigt vara högre än rådande marknadspriser för att räddningen ska få verkan. För att garantera en konsekvent bedömning av stödets förenlighet anser myndigheten att ett överföringsvärde som motsvarar det underliggande långsiktiga ekonomiska värdet (det verkliga ekonomiska värdet) på tillgångarna, på grundval av underliggande kassaflöden och utsikterna på lång sikt, är ett godtagbart riktmärke som visar att stödbeloppet är begränsat till det absolut nödvändigaste och därmed förenligt med den gemensamma marknaden. För vissa kategorier av tillgångar måste man överväga enhetliga värdeminskningar för att beräkna det verkliga ekonomiska värdet på tillgångar som är så komplicerade att det inte är möjligt att ge en tillförlitlig prognos över deras utveckling under den närmaste framtiden.
- (41) Därför bör överföringsvärdet på tillgångar vid köp eller försäkring av tillgångar ⁽²⁾ grunda sig på tillgångarnas verkliga ekonomiska värde. Dessutom ska staten garanteras en tillräcklig ersättning. Om Eftastaterna anser att det för att undvika teknisk insolvens är nödvändigt att använda ett överföringsvärde som är högre än tillgångarnas verkliga värde, är stödnslaget i åtgärden större i motsvarande mån. Detta är acceptabelt endast om man dessutom genomför en genomgripande omstrukturering och inför villkor som gör det möjligt att kräva tillbaka det extra stödet i ett senare skede, t.ex. genom klausuler om återbetalning.
- (42) Både vid värderingen av marknadsvärdet och det verkliga ekonomiska värdet och vid fastställandet av ersättningen till staten bör man följa de vägledande principer och förfaranden som anges i bilaga 4.
- (43) När myndigheten bedömer de värderingsmetoder som Eftastaterna föreslår och deras tillämpning i enskilda fall kommer myndigheten att konsultera en panel bestående av värderingsexperter ⁽³⁾. Myndigheten kommer också att utnyttja den sakkunskap som finns vid befintliga organ på EU-nivå för att garantera att likadana värderingsmetoder tillämpas.

5.6 Förvaltning av tillgångar som omfattas av räddningsåtgärder

- (44) Eftastaterna väljer själva bland de alternativ som anges i avsnitt 3 och bilaga 2 vilken modell som är lämpligast för att befria banker från värdeminskade tillgångar, med hänsyn tagen till problemets omfattning, de enskilda bankernas situation samt budgetmässiga övervägan den. Syftet med kontrollen av statligt stöd är att garantera att den modell som valts garanterar likabehandling och hindrar en otillbörlig snedvridning av konkurrensen.
- (45) Prissättningsarrangemangen kan variera mellan olika stödåtgärder, men deras särdrag får inte märkbart påverka en lämplig ansvarsfördelning mellan staten och de förmånstagande bankerna. Den övergripande finansieringsmekanismen för ett kapitalförvaltningsbolag, en försäkring eller en hybridform bör på grundval av en korrekt värdering garantera att banken tar ansvar för en lika stor andel av förlusterna. Klausuler om återbetalning kan övervägas i detta sammanhang. Allmänt sett måste alla program garantera att de förmånstagande bankerna står för de förluster som orsakas av överföring av tillgångar (se punkt 50 och fotnot 11).
- (46) Oberoende av vilken modell som tillämpas måste man försäkra sig om att den förmånstagande banken och dess värdeminskade tillgångar skiljs åt både funktionellt och organisatoriskt, särskilt vad gäller förvaltning, personal och kundkrets. Syftet är att banken lättare ska kunna koncentrera sig på att återställa lönsamheten och att hindra eventuella intressekonflikter.

⁽¹⁾ Detta vore fallet t.ex. om staten tar över tillgångar i utbyte mot statsobligationer till deras nominella värde, men samtidigt får villkorade teckningsoptioner i bankkapital vilkas värde är beroende av det slutliga försäljningspriset på de tillgångar som minskat i värde.

⁽²⁾ I samband med försäkringsåtgärder anses det försäkrade beloppet utgöra överföringsvärdet.

⁽³⁾ Myndigheten kommer att använda yttranden från sådana grupper av värderingsexperter på samma sätt som i andra förfaranden rörande statligt stöd där den gör bruk av extern experthjälp.

5.7 *Procedurfrågor*

- (47) I bilaga 5 ges detaljerad vägledning om konsekvenserna av dessa riktlinjer för förfarandet för statligt stöd både när det gäller den ursprungliga stödanmälan och bedömningen av eventuella omstruktureringsplaner.

6. Uppföljande åtgärder – omstrukturering och återgång till lönsamhet

- (48) Ovannämnda principer och villkor utgör ramen för utformning av räddningsåtgärder i enlighet med reglerna om statligt stöd. Syftet med reglerna om statligt stöd är i detta sammanhang att garantera att det stöd som ges för att befria de förmånstagande bankerna från risker som avser en särskild kategori av tillgångar begränsas till ett minimum och har minsta möjliga snedvridande effekter, så att man lägger en stabil grund för en återgång till lönsamhet på lång sikt utan statligt stöd. Hanteringen av värdeminskade tillgångar enligt ovannämnda principer är ett nödvändigt steg på vägen mot återställd lönsamhet, men räcker inte ensamt till för att garantera att målet nås. Bankerna måste vidta lämpliga åtgärder i eget intresse utifrån sin egen specifika situation och sina egna särdrag för att undvika att liknande problem upprepas och för att garantera en hållbar lönsamhet.
- (49) Enligt reglerna om statligt stöd, särskilt reglerna om stöd till undsättning och omstrukturering, utgör åtgärder av typen omhändertagande av värdeminskade tillgångar strukturella transaktioner som kräver en omsorgsfull bedömning av huruvida följande tre villkor uppfylls: i) att förmånstagaren deltar tillräckligt i kostnaderna för räddningsprogrammet för värdeminskade tillgångar, ii) att lämpliga åtgärder vidtas för att garantera en återgång till lönsamhet, och iii) att nödvändiga åtgärder vidtas för att råda bot på snedvridningar av konkurrensen.
- (50) Det första villkoret uppfylls i regel om de krav som föreskrivs i de tidigare kapitlen uppfylls, nämligen redovisning av värdeminskade tillgångar samt värdering, prissättning och delat ansvar. Detta ska garantera att den förmånstagande banken åtminstone står för de förluster som uppstår i samband med att tillgångar överförs till staten. Om detta inte är praktiskt möjligt kan stöd fortfarande godkännas undantagsvis, om strängare krav ställs för de båda övriga villkorens del.
- (51) Krav som gäller återgången till lönsamhet och behovet av åtgärder som korrigerar en snedvridning av konkurrensen avgörs från fall till fall. Vad gäller det andra villkoret, dvs. behovet av återställd lönsamhet på lång sikt, bör det noteras att räddningsåtgärder kan bidra till detta mål. I samband med granskningen av lönsamheten bör det verifieras att bankens nuvarande och framtida kapitaltäckning är tillräcklig, efter att alla tänkbara riskfaktorer bedömts och beaktats ⁽¹⁾.
- (52) Efter att preliminärt ha godkänt räddningsåtgärderna bedömer myndigheten hur omfattande behovet av en omstrukturering är på grundval av följande kriterier: huruvida kriterierna i myndighetens riktlinjer om statligt stöd om rekapitalisering av banker är uppfyllda, hur stor andel av bankens totala tillgångar som omfattas av räddningsåtgärder, överföringspriset på sådana tillgångar jämfört med marknadspriset, de beviljade räddningsåtgärdernas särdrag, den statliga exponeringens storlek i förhållande till en banks riskvägda tillgångar, vilken typ av problem den förmånstagande banken har och hur de uppstått samt huruvida banken har en sund affärsmodell och investeringsstrategi. Dessutom avser myndigheten att beakta eventuella kompletterande statliga garantier eller rekapitaliseringar för att skapa sig en fullständig bild av den förmånstagande bankens situation ⁽²⁾.
- (53) Långsiktig lönsamhet kräver att banken ska kunna överleva utan statligt stöd, vilket förutsätter att banken har klara planer för hur den ska betala tillbaka statligt kapital den eventuellt tagit emot och hur den ska avsäga sig statliga garantier. Beroende på resultatet av denna bedömning måste en omstrukturering omfatta en genomgripande granskning av bankens strategi och verksamhet, som t.ex. omfattar fokusering på kärnverksamheten, omorientering av affärsmodellerna, nedläggning eller avyttring av affärsområden/dotterbolag, ändringar i styrningen av balansräkningen samt andra ändringar.
- (54) Ett behov av en genomgripande omstrukturering antas föreligga om en korrekt värdering av de värdeminskade tillgångarna enligt principerna i avsnitt 5.5 och bilaga 4 visar att banken kommer att få ett negativt eget kapital eller bli tekniskt insolvent utan statligt ingripande. Upprepade stödansökningar och avsteg från de allmänna principer som anges i avsnitten ovan tyder i allmänhet på att det behövs en sådan genomgripande omstrukturering.
- (55) En genomgripande omstrukturering krävs också om banken redan fått statligt stöd i någon form som antingen bidrar till att täcka eller undvika förluster eller sammanlagt överstiger 2 % av bankens totala riskvägda tillgångar. I ett sådant läge tar man dock vederbörlig hänsyn till den förmånstagande bankens särskilda situation ⁽³⁾.
- (56) När man väljer tidpunkt för åtgärder för att återställa lönsamheten kommer man att beakta den berörda bankens specifika situation samt läget inom banksektorn i stort, utan att i onödan dröja med nödvändiga anpassningar.

⁽¹⁾ Kriterierna i punkt 40 i kommissionens meddelande om *Rekapitalisering av finansinstitut under den rådande finanskrisen* måste också följas i den mån de är tillämpliga.

⁽²⁾ När det är fråga om banker som redan ålagts en skyldighet att utarbeta en omstruktureringsplan i samband med ett tidigare beviljat statligt stöd borde en sådan plan ta vederbörlig hänsyn till det nya stödet och granska alla alternativ, från omstrukturering till avveckling i god ordning.

⁽³⁾ I denna punkt beaktas inte deltagande i ett godkänt kreditgaranti-program, om garantin inte har behövt tas i anspråk för att täcka förluster.

- (57) För det tredje bör man granska omfattningen av nödvändiga kompenserande åtgärder på grundval av den snedvridning av konkurrensen som stödet orsakar. Detta kan omfatta nedskärning eller avyttring av lönsamma affärsenheter eller dotterbolag, eller åtaganden om att begränsa en utvidgning av affärsverksamheten.
- (58) Ett behov av kompenserande åtgärder antas föreligga om den förmånstagande banken inte uppfyller de villkor som anges i punkterna ovan, särskilt de som gäller redovisning av tillgångar samt värdering, prissättning och delat ansvar.
- (59) Myndigheten kommer att bedöma behovet av kompenserande åtgärder på grundval av sin bedömning av vilken snedvridning av konkurrensen stödet orsakar, särskilt med beaktande av följande faktorer: totalt stödbelopp, inklusive garantier och rekapitaliseringsåtgärder, mängden värdeminskade tillgångar som omfattas av åtgärden, andel förluster till följd av tillgångarna, bankens allmänna soliditet, riskprofilen för de tillgångar som omfattas av räddningsåtgärden, kvaliteten på bankens riskhantering, bankens kapitaltäckningsgrad utan stöd, den förmånstagande bankens marknadsställning och eventuell konkurrensnedvridning som orsakas av bankens fortsatta verksamhet på marknaden samt stödets inverkan på banksektorns struktur.

7. Slutbestämmelse

- (60) Detta kapitel om riktlinjerna gäller från den dag det antogs, med beaktande av den finansiella och ekonomiska situationen som krävde omedelbara åtgärder.
-

BILAGA 1

EUROSYSTEMETS RIKTLINJER FÖR STÖDÅTGÄRDER AVSEENDE BANKTILLGÅNGAR

Eurosystemet har identifierat följande sju riktlinjer för stödåtgärder avseende banktillgångar:

- När det gäller frågan om *vilka institutioner som ska vara stödberättigade* gäller att stöd endast ska tillhandahållas om en institution så begär och att institutioner med stora mängder värdeminskade tillgångar får ges företräde i situationer där ett urval måste göras.
- Definitionen av begreppet *stödberättigade tillgångar* bör vara relativt bred.
- *Värderingen av stödberättigade tillgångar* ska vara tydlig och öppen för insyn, helst grunda sig på en rad metoder och gemensamma kriterier som gäller för alla EES-stater samt grunda sig på utlåtanden från utomstående experter, använda sig av modeller som utgår från uppgifter på mikronivå när det gäller bedömningen av värdet på de förväntade förlusterna och sannolikheten för att de inträffar och göra bruk av tillgångsspecifika värderingsavdrag för det bokförda värdet av en tillgång om marknadsvärdet var särskilt lågt eller situationen krävde snabba insatser.
- Alla stödordningar måste innehålla en viss grad av *riskdelning*, eftersom detta begränsar regeringens kostnader, ger de deltagande institutionerna rätt signaler och bidrar till att upprätthålla lika villkor för alla institutioner.
- Stödordningar för tillgångar måste ha tillräcklig *varaktighet*, varvid de eventuellt kan anpassas till förfallostrukturen för de stödberättigande tillgångarna.
- *Förvaltningen av institutionerna* bör fortsätta att ske på affärsmässiga grunder och ordningar som innehåller väldefinierade avvecklingsstrategier bör prioriteras.
- Offentliga stödordningar bör *villkoras* genom att de knyts till vissa mätbara kriterier, t.ex. åtaganden att fortsätta tillhandahålla krediter på affärsmässiga villkor i den utsträckning som krävs för att motsvara efterfrågan.

BILAGA 2

Tänkbara sätt att utforma räddningsåtgärder och exempel på lösningar med avvecklingsenheter som använts i Förenta staterna, Sverige, Frankrike, Italien, Tyskland och Schweiz

I. MÖJLIGA ALTERNATIV

I princip finns följande två huvudalternativ att välja på när det gäller förvaltning av tillgångar som omfattas av räddningsåtgärder:

- De värdeminskade tillgångarna skiljs av från de goda tillgångarna inom en bank eller inom banksektorn i dess helhet. Det finns flera olika varianter av denna metod. Ett kapitalförvaltningsföretag (en avvecklingsenhet eller ett riskskydd) kan inrättas för varje bank, varvid de värdeminskade tillgångarna överförs till en separat rättslig enhet samtidigt som tillgångarna fortfarande förvaltas av den nödlidande banken eller en separat enhet och den sanerade delen av banken och staten delar på eventuella förluster. Alternativt kan staten inrätta en självständig institution (*aggregator bank* som är en uppsamlande bank) som köper de värdeminskade tillgångarna från en enskild bank alternativt från banksektorn i dess helhet, vilket gör det möjligt för bankerna att återuppta ett normalt utlåningsbeteende utan att riskera nedskrivningar av sina tillgångar. Detta tillvägagångssätt kan även omfatta en inledande nationalisering där staten tar kontrollen över några banker alternativt hela banksektorn innan den skiljer av de goda tillgångarna från de dåliga.
- En försäkringsordning för tillgångar som gör det möjligt för bankerna att behålla de värdeminskade tillgångarna i sin balansräkning samtidigt som staten försäkras dem mot förluster. Vid tillgångsförsäkring kvarstår de värdeminskade tillgångarna i de berörda bankernas balansräkning samtidigt som de får ett statligt försäkringsskydd mot en del av eller alla sina förluster. Ett särskilt problem rörande tillgångsförsäkring är fastställandet av en lämplig premie för mycket olikartade och komplexa tillgångar som någorlunda väl återspeglar en rimlig balans mellan de försäkrade tillgångarnas värde och deras riskegenskaper. Ett annat problem är att det är svårt att i praktiken tillämpa försäkringsordningar i situationer där de försäkrade tillgångarna inte är koncentrerade till ett fåtal större banker utan i stället är spridda över ett stort antal banker. Det bör slutligen påpekas att det faktum att de försäkrade tillgångarna kvarstår i de berörda bankernas balansräkning kan ge upphov till intressekonflikter och häva den psykologiska effekten av att det görs en tydlig åtskillnad mellan den sanerade delen av banken och de dåliga tillgångarna.

II. TIDIGARE ERFARENHETER AV AVVECKLINGSENHETER

I Förenta staterna inrättade man 1989 det statliga förvaltningsbolaget *Resolution Trust Corporation (RTC)*. RTC fick i uppdrag att likvidera tillgångar (framför allt tillgångar knutna till fastigheter, inbegripet hypotekslån, som tidigare tillhört spar- och lånekassor som förklarats insolventa av *Office of Thrift Supervision* till följd av krisen 1989–1992. RTC övertog även försäkringsdelen hos den tidigare *Federal Home Loan Bank Board*. Från 1989 fram till mitten av 1995 avvecklade eller på annat sätt upplöste *Resolution Trust Corporation* 747 sparkassor, vars samlade tillgångar uppgick till ett värde av 394 miljarder USD. År 1995 överfördes RTC:s uppgifter till *Savings Association Insurance Fund* under *Federal Deposit Insurance Corporation*. Sammantaget beräknas detta ha kostat skattebetalarna 124 miljarder US-dollar i 1995 års priser.

RTC använde sig av program för delaktighet i det egna kapitalet (*equity partnership programs*). I alla sådana program ingår en partner från den privata sektorn som förvärvar en del av en pool av tillgångar. Genom att ha en del av en tillgångsportfölj fick RTC del av den extremt höga avkastning som uppnåddes av portföljinvesterarna. Programmen gjorde det dessutom möjligt för RTC att dra nytta av sina privata partner förvaltnings- och avvecklingsinsatser och bidrog till att säkra en bättre harmonisering av stimulansåtgärderna än vad som är vanligt i förhållandet mellan borgenär och gäldenär. Följande former av program för delaktighet i det egna kapitalet förekom: *Multiple Investment Fund* (begränsade och selektiva partnerskap, ospecificerade portföljer av tillgångar), *N-series* och *S-series Mortgage Trusts* (konkurrensutsatt anbudsförfarande för specificerade portföljer av tillgångar), *Land fund* (för att uppnå vinst från långsiktig återvinning och exploatering av mark) och *JDC Partnership* (val av allmän JDC-partner för fordringar utan säkerhet och osäkra fordringar på grundval av en 'skönhetstävling').

Bland de åtgärder som vidtogs 1992/93 för att lösa finanskrisen i Sverige ingick inrättandet av två kapitalförvaltningsföretag för banker, nämligen *Securum* och *Retriva*, som hade till uppgift att förvalta nödlidande lån som beviljats av finansinstitut. Nödlidande bankers tillgångar delades upp i "bra" och "dåliga" tillgångar, varefter de dåliga tillgångarna överfördes till något av de båda kapitalförvaltningsföretagen, oftast *Securum* (1). Ett utmärkande drag för det svenska programmet var att bankerna tvingades uppges alla sina befarade kreditförluster och ange realistiska värden för

(1) Se Bergström, Englund och Thorell (2002) och Heikensten (1998a och b).

fast egendom och andra tillgångar. För detta ändamål skärpte Finansinspektionen sin definition av befarade kreditförluster och sina regler för värdering av fast egendom. För att få en mer enhetlig värdering av de stödsökande bankernas innehav av fast egendom inrättade Finansinspektionen en värderingsnämnd med fastighetsexperter. De låga marknadsvärden som satts på tillgångar i samband med den tidigare noggranna genomgången utgjorde sedan en utgångspunkt vid fastställandet av ett lägsta värde för tillgångarna. Eftersom marknadsaktörerna inte förväntade sig att priserna skulle sjunka under denna nivå upprätthölls handeln⁽¹⁾. I det långa loppet visade det sig att de två kapitalförvaltningsföretagen hade ett lyckat resultat såtillvida att budgetkostnaden för stödet till finanssystemet i stort sett uppvägdes av de intäkter som kapitalförvaltningsföretagen erhöll från likvidationen av sina tillgångar.

I Frankrike inrättades under 1990-talet ett organ som erhöll en obegränsad statlig garanti och fick i uppdrag att gradvis överta eller likvidera *Crédit lyonnais* dåliga tillgångar. Denna avvecklingsenhet finansierade sitt förvärv av tillgångarna genom ett lån från *Crédit lyonnais*. Detta innebar att denna bank slapp redovisa förluster för tillgångarna och kunde frigöra kapital till ett motsvarande belopp i riskvägda tillgångar, eftersom lånet till avvecklingsenheten hade en riskvikt på 0 % på grund av den statliga garantin. Europeiska kommissionen godkände avvecklingsenheten som en form av omstruktureringsstöd. Utmärkande för denna stödmodell var att det gjordes en tydlig uppdelning mellan bra och dåliga tillgångar, i syfte att förhindra intressekonflikter, och att det infördes en återbetalningsklausul till förmån för staten när det gäller den sanerade bankens vinst. Det tog därefter endast några år att privatisera banken. Att tillgångar överfördes till avvecklingsenheten till det bokförda värdet skyddade visserligen aktieägarna från att ta ansvar för förlusterna, men medförde höga kostnader för staten på längre sikt.

I Italien delades *Banco di Napoli* några år senare upp i en avvecklingsenhet och en sanerad del av banken efter det att de dåvarande aktieägarna övertagit förlusterna och statskassan genomfört en tillräcklig rekapitalisering för att hålla banken flytande. *Banco di Napoli* finansierade avvecklingsenhetens förvärv av de diskonterade men fortfarande värdeminskade tillgångarna genom ett subventionerat lån från centralbanken, för vilket statskassan ställt en motgaranti. Den sanerade banken privatiserades ett år senare. Vare sig när det gäller *Crédit lyonnais* eller *Banco di Napoli* beviljade statskassan några direkta budgetmedel utöver dem som var motiverade av rekapitaliseringen av dessa banker.

En mjuk form av avvecklingsenhet har nyligen använts i Tyskland för att hantera de dåliga tillgångarna i Landesbanken. I fallet SachsenLB såldes stödmottagaren som ett företag med kontinuerlig verksamhet efter det att de dåliga tillgångarna på ca 17,5 miljarder EUR hade förts över till ett specialföretag (*special purpose vehicle* (SPV)) som skulle inneha tillgångarna fram till förfallodagen. Den tidigare ägaren, delstaten Sachsen, ställde en förlustgaranti på ca 17 % av det nominella värdet, vilket i en stresstest ansågs vara det absolut högsta taket för eventuella förluster (i grundalternativet utgick man från endast 2 %). Den nya ägaren övertog nästan hela refinansieringen och den kvarvarande risken. Stödbeloppet ansågs uppgå till åtminstone ca 4 %, vilket är den siffra som fastställts för ett scenario med värsta tänkbara utfall. I fallet WestLB överfördes en tillgångsportfölj till ett värde av 23 miljarder EUR till ett specialföretag och det ställdes en statlig garanti på 5 miljarder EUR för att täcka eventuella förluster och skydda balansräkningen från en justering av tillgångarnas värde i enlighet med de internationella redovisningsrekommendationerna (IFRS). På detta sätt kunde WestLB skydda sin balansräkning mot fluktuationer i tillgångarnas marknadsvärde. En garantiavgift på 0,5 % erlades till staten. Riskskyddet finns fortfarande kvar och anses utgöra statligt stöd.

I Schweiz har regeringen inrättat en ny fond till vilken UBS överfört en portfölj med giftiga tillgångar som värderats av tredje part före överföringen. För att säkra finansieringen av denna fond tillsköt Schweiz först kapital till UBS (i form av skuldebrev som kan konverteras till aktier i UBS). Resten av finansieringen av fonden säkrades genom ett lån från den schweiziska centralbanken.

I slutet av 1990-talet beviljade de tjeckiska bankerna företagskrediter på mycket förmånliga villkor. De tjeckiska bankerna brände sig svårt på detta och fick lösas ut av staten i slutet av 1990-talet. Bankernas balansräkningar sanerades i flera större svep för att återupprätta en fungerande banksektor.

I februari 1991 inrättade den tjeckiska regeringen en konsolideringsbank (*Konsolidační banka*, KOB) som fick till uppgift att överta osäkra lån som banksektorn ådragit sig före 1991, t.ex. skulder som ärvts från planekonomin och som till stor del orsakats av handeln inom Sovjetblocket. I september 2001 omvandlades denna specialbank till ett organ som även fick till uppgift att överta osäkra lån som var "nya innovativa" lån (framför allt s.k. privatiseringslån, nödlidande lån och bedrägliga lån (*fraudulent loans*)).

⁽¹⁾ Detta står i skarp kontrast till den japanska modellen där alltför höga värden fastställdes för dåliga tillgångar, vilket ledde till en frysnings av fastighetsmarknaden under nästan ett helt årtionde.

Från och med 1991 började de större bankerna befrias från sina osäkra lån och från och med 1994 lades tyngdpunkten i stället på de mindre bankerna. Framför allt *Kreditni bankas* konkurs i augusti 1996 och den därpå följande vågen av uttag från *Agrobanka* satte det tjeckiska banksystemet i gungning. De program som vidtogs ledde endast till en tillfällig ökning av det statliga ägandet i banksektorn åren 1995 och 1998 till följd av att *Agrobankas* oktroj drogs in. Totalt sett ökade statens ägande i banksektorn mellan 1994 och 1995 (från 29 % 1994 till 32 % i slutet av 1995).

Dessutom beviljades de mindre bankerna ett stödprogram 1997 (stabiliseringsprogrammet). Detta innebar i huvudsak att värdeminskade tillgångar ersattes med likvida medel med upp till 110 % av varje deltagande banks kapital genom att värdeminskade tillgångar förvärvades från banken genom ett specialföretag, *Česká finanční*, med återförvärv av restvärdet för dessa tillgångar inom 5 till 7 år. Sex banker anslöt sig till programmet. Fem av dem utslöts dock efter det att de misslyckats med att uppfylla villkoren, varefter de upphörde med sin verksamhet. Detta innebar att stabiliseringsprogrammet inte hade fungerat och det avslutades därför.

I slutet av 1998 hade 63 oktrojer beviljats (varav 60 före utgången av 1994). I mitten på september 2000 fanns det 41 banker och filialer till utländska banker kvar med fortsatt verksamhet, 16 banker som omfattades av en särskild ordning (8 var i likvidation och 8 omfattades av ett konkursförfarande), 4 hade gått samman med andra banker och oktrojen för en bank hade dragits tillbaka, eftersom banken inte inlett någon verksamhet. Av de 42 kvarvarande institutionerna (inbegripet CKA) stod 15 banker under inhemsk kontroll och 27 under utländsk kontroll, både i form av dotterbolag och filialer.

I maj 2000 trädde den ändrade lagen om konkurser och avveckling och lagen om offentliga auktioner i kraft, vilka har till syfte att påskynda konkursförfaranden och skapa balans mellan borgenärers och gäldenärers rättigheter genom att tillåta specialiserade företag och juridiska personer att agera förvaltare vid konkursförfaranden och genom att ge möjlighet till uppgörelser i godo.

BILAGA 3

Fastställande av olika kategorier (korgar) av stödberrättigade tillgångar och fullständig information om värdeminskade tillgångar och bankens hela affärsverksamhet

I. FASTSTÄLLANDE AV OLIKA KATEGORIER (KORGAR) AV STÖDBERRÄTTIGANDE TILLGÅNGAR

Vid fastställandet av korgar av värdeminskade tillgångar bör man utgå från kategorier som redan används i följande sammanhang:

1. Rapportering och värdering enligt försiktighetsprincipen (Baselöverenskommelsen, tredje pelaren = kapitalkravsdirektivet bilaga XII; riktlinjer för finansiell redovisning (Finrep) och riktlinjer för allmän rapportering (Corep).
2. Finansiell rapportering och värdering (särskilt internationell redovisningsstandard IAS 39 och internationell redovisningsrekommendation IFRS 7).
3. Specialiserad ad hoc-rapportering om finanskrisen: de arbeten om insyn som lagts fram av Internationella valutafonden (IMF), forumet för finansiell stabilitet (FSF), Roubini och kommittén för europeiska banktillsynsmyndigheter (Cebis).

Användningen av redan befintliga rapporterings- och värderingskategorier vid fastställandet av tillgångskorgar kommer att

- förhindra att bankernas rapporteringsbörda ökar,
- göra det möjligt att jämföra värdet av enskilda bankers korg av värdeminskade tillgångar med värderingar inom EES och på global nivå (vilket kan vara relevant vid fastställandet av det "ekonomiska värdet" vid en viss given tidpunkt), och
- ge objektiva (erkända) utgångspunkter för värderingen av värdeminskade tillgångar.

Mot denna bakgrund föreslår myndigheten följande korgar av finansiella tillgångar som utgångspunkt vid fastställandet av det "ekonomiska värdet" och räddningsåtgärderna:

Tabell 1

I. Strukturerade produkter/värdepapperiserade produkter					
Typ av produkt:	Redovisningskategori	Ordningens värderingsgrund			Kommentarer
		Marknadsvärde	Ekonomiskt värde	Överföringsvärde	
1	RMBS	FVPL / AFS (*)			Ytterligare uppdelning i geografiskt område, tranchens förmånsrätt, rating, subprime eller alternativ A-papper eller andra underliggande tillgångar, förfallodag / årgång, justeringar och nedskrivningar.
2	CMBS	FVPL / AFS			
3	CDO	FVPL / AFS			
4	ABS	FVPL / AFS			
5	Företagslån	FVPL / AFS			
6	Övriga lån	FVPL / AFS			
			Totalt		
II. Icke värdepapperiserade lån					
Typ av produkt:	Redovisningskategori	Ordningens värderingsgrund			Kommentarer
		Kostnad (**)	Ekonomiskt värde	Överföringsvärde	
7	Företagskrediter	HTM/ L&R (*)	Kostnad (**)		Ytterligare uppdelning i geografiskt område, motpartsrisk, kreditriskskydd (säkerheter) och förfallostrukturer; justeringar och nedskrivningar.
8	Fastighetskrediter	HTM/ L&R	Kostnader		
9	Övriga privatlån	HTM/ L&R	Kostnader		

	Typ av produkt:	Redovisningskategori	Ordningens värderingsgrund			Kommentarer
			Kostnad (**)	Ekonomiskt värde	Överföringsvärde	
			Totalt			

(*) FVPL = verkligt värde via resultaträkningen = handelsportföljen + redovisning enligt verkligt värde); AFS = tillgänglig för försäljning, HTM = hålls till förfall, L&R = lån och fordringar.

(**) Kostnader = lånens balansvärde minus värdeminskningen.

II. FULLSTÄNDIG INFORMATION OM VÄRDEMINSKADE TILLGÅNGAR OCH AFFÄRSVERKSAMHET SOM ÄR RELATERAD TILL DESSA

Dessa korgar gör det möjligt att lämna mer detaljerad information (se kolumnen för anmärkningar i tabell 1) om värdeminskade tillgångar som innehas av en bank när det är fråga om att införa räddningsåtgärder för dessa.

Enligt god praxis som rekommenderas av kommittén för europeiska banktillsynsmyndigheter (Cebs) ⁽¹⁾ när det gäller information om verksamhet som berörs av bankkrisen bör informationen till granskningen av bärkraften (se avsnitt 5.1) med avseende på den del av bankens verksamhet som är relaterad till de värdeminskade tillgångarna struktureras enligt följande:

Tabell 2

God praxis enligt Cebs	Senior Supervisors Group (SSG): Information om bästa praxis
<p><i>Affärsmodell</i></p> <p>Beskrivning av affärsmodellen (t.ex. skälen till en viss verksamhet och bidraget till värdeskapandeprocessen) och av alla eventuella förändringar (t.ex. till följd av krisen).</p> <p>Beskrivning av strategi och mål.</p> <p>Beskrivning av verksamhetens omfattning och dess bidrag till företaget i dess helhet (även i kvantitativa termer).</p> <p>Be beskrivning av verksamhetens art, bland annat en beskrivning av instrumenten och hur de fungerar och av de kriterier produkter/investeringar måste uppfylla.</p> <p>Beskrivning av institutionens roll och grad av deltagande, dvs. förpliktelser och skyldigheter.</p>	<p>Verksamhet (SPE). (*)</p> <p>Typ av riskexponering (sponsor, tillhandahållare av likviditet eller kreditförstärkning) (SPE).</p> <p>Kvalitativ analys av strategin (LF).</p>
<p><i>Risker och riskhantering</i></p> <p>Beskrivning av arten och omfattningen av de risker som är förbundna med verksamheten och instrumenten.</p> <p>Beskrivning av riskhanteringsmetoder som är relevanta för verksamheten, av alla svagheter som identifierats och av alla korrigeringsåtgärder som vidtagits för att avhjälpa dessa.</p> <p>I samband med den nuvarande bankkrisen bör särskilt likviditetsrisker uppmärksammas.</p>	
<p><i>Krisens inverkan på resultatet</i></p> <p>Kvalitativ och kvantitativ beskrivning av resultatet, med fokus på förluster (när detta är tillämpligt) och nedskrivningar som påverkar resultatet.</p> <p>Fördelning av nedskrivningar/förluster på produkttyp och instrument som berörs av krisen (CMBS, RMBS [<i>residential mortgage-backed securities</i>: värdepapper som är säkerställt med pantbrev e.d. avseende bostadslånemarknaden] CDO, ABS [<i>asset-backed securities</i>: värdepapper med bakomliggande tillgångar som säkerhet] och LBO [<i>leveraged buy-outs</i>: företagsförvärv med stor andel främmande kapital] ytterligare uppdelade enligt olika kriterier).</p> <p>Beskrivning av de skäl och faktorer som är orsaken till inverkan.</p>	<p>Ändring i riskexponeringen i förhållande till föregående period, inbegripet försäljning och nedskrivningar (CMB/LF).</p>

(1) Källa: Cebs (kommittén för europeiska banktillsynsmyndigheter) rapport av den 18 juni 2008 om bankernas öppenhet när det gäller verksamhet och produkter som påverkas av den senaste tidens bankkris.

God praxis enligt Cebis	Senior Supervisors Group (SSG): Information om bästa praxis
<p>Jämförelse av i) inverkan under olika (relevanta) perioder och ii) resultaträkningen före och efter krisen.</p> <p>Skillnad i nedskrivningar mellan realiserade och orealiserade belopp.</p> <p>Beskrivning av krisens inverkan på kursen för företagets aktier.</p> <p>Uppgift om maximal förlustrisk och beskrivning av hur institutionens situation påverkas av en ytterligare nedgång respektive återhämtning på marknaden.</p> <p>Uppgift om hur förändringar av kreditspreaden för passivsidan inverkar på resultatet och den metod som används för att fastställa denna inverkan.</p>	
<p><i>Exponeringsnivå och typ av exponering</i></p> <p>Nominellt belopp (eller upplupet anskaffningsvärde) och verkligt värde för utestående exponeringar.</p> <p>Uppgift om kreditskydd (t.ex. genom kreditswappar) och dess inverkan på exponeringarna.</p> <p>Uppgift om antalet produkter.</p> <p>Detaljerade uppgifter om exponeringar fördelade på</p> <ul style="list-style-type: none"> — tranchens förmånsrätt, — kreditens kvalitet (t.ex. rating, kreditriskvärdering, årgång), — geografiskt ursprung, — uppgift om huruvida exponeringen har utgivits av företaget självt, behållits, lagrats eller köpts, — produktens egenskaper, t.ex. rating, andel subprime-hypotekslån, diskonteringsränta, betalningssäkring, spreadar, finansiering, — den underliggande tillgångens egenskaper, t.ex. årgång, belåningsgrad, uppgift om panträtter, vägd genomsnittlig livslängd för de underliggande tillgångarna, antagen förskotts betalningstakt, befarade kreditförluster. <p>Rörelsemönster för exponeringar mellan relevanta rapporteringsperioder och de bakomliggande orsakerna till dessa (försäljning, avyttring, köp osv.).</p> <p>Granskning av exponeringar som ännu inte konsoliderats (eller noterats på grund av krisen) och skälen härtill.</p> <p>Exponering mot monoline-företag (som bara tillhandahåller en enda typ av försäkring) och de försäkrade tillgångarnas kvalitet.</p> <ul style="list-style-type: none"> — Nominella belopp (eller upplupet anskaffningsvärde) för de försäkrade exponeringarna och storleken på det kreditskydd som köpts. — Verkligt värde för utestående exponeringar och för kreditskyddet för dessa. — Storleken på nedskrivningar och förluster, uppdelade i realiserade och orealiserade belopp. — Fördelning av exponeringarna efter rating eller motpartsrisk. 	<p>Storlek på specialföretaget i förhållande till företagets totala exponering (SPE/CDO).</p> <p>Säkerheter: Typ, trancher, rating, bransch, geografisk fördelning, genomsnittlig förfallotid, årgång (SPE/CDO/CMB/LF).</p> <p>Hedging, inbegripet exponering mot monoline-företag, andra motparter (CDO). Kreditvärdighet för motparten i hedgingen (CDO).</p> <p>Whole loans (flera delar sammanslagna till ett lån) RMBS, derivat, andra (O).</p> <p>Närmare detaljer om kreditens kvalitet (rating, belåningsgrad, resultatmätt) (O).</p> <p>Ändring i riskexponeringen i förhållande till föregående period, inbegripet försäljning och nedskrivningar (CMB/LF).</p> <p>Skillnad mellan konsoliderade och icke-konsoliderade specialföretag. Skäl till konsolidering (om tillämpligt) (SPE).</p> <p>Finansierad exponering och icke-finansierade åtaganden (LF).</p>

God praxis enligt Cebis	Senior Supervisors Group (SSG): Information om bästa praxis
<p><i>Redovisningsprinciper och värderingsfrågor</i></p> <p>Klassificering av transaktioner och strukturerade produkter för redovisningsändamål och själva redovisningen av dessa.</p> <p>Konsolidering av specialenheter i allmänhet och andra instrument (t.ex. VIEs (<i>variable interest entities</i>; enheter med rörlig ränta) och anpassning av dessa till de strukturerade produkter som påverkas av subprime-krisen.</p> <p>Detaljerade uppgifter om verkliga värden för finansiella instrument:</p> <ul style="list-style-type: none"> — De finansiella instrument för vilka de verkliga värdena ska tillämpas. — En rangskala för verkliga värden (en fördelning av alla exponeringar, angivna till verkligt värde, på olika nivåer i rangskalan och en fördelning mellan likvida instrument och derivat samt uppgift om rörelser mellan de olika nivåerna). — Behandling av dag 1-vinster (även kvantitativa uppgifter). — Användning av möjlighet till redovisning till verkligt värde (inbegripet villkoren för användning) och de därtill hörande beloppen (lämpligt fördelade). <p>Uppgift om hur de modeller utarbetats som används för värderingen av finansiella instrument, varvid även följande ska anges:</p> <ul style="list-style-type: none"> — Beskrivning av hur modellerna utarbetats och av de instrument de tillämpas på. — Beskrivning av värderingsprocessen (inbegripet en granskning av de antaganden och uppgifter som modellen bygger på). — Typ av anpassningar som företagits för att ta hänsyn till de risker som är förknippade med modellen och andra osäkerhetsmoment vid värderingen. — De verkliga värdenas känslighet. — Stressscenarier. 	<p>Värderingsmetoder och de viktigaste riskdrivande faktorerna (CDO).</p> <p>Justeringar av kreditvärderingen för vissa motparter (CDO).</p> <p>Värderingens känslighet för förändringar i de viktigaste antagandena och uppgifterna.</p>
<p><i>Övriga upplysningar om information</i></p> <p>Beskrivning av informationspolitiken och de principer som tillämpas i samband med information och finansiell rapportering.</p>	
<p><i>Presentation</i></p> <p>Information som är nödvändig för att förstå varför en institution deltar i en viss aktivitet bör så långt som möjligt presenteras på ett och samma ställe.</p> <p>Om information sprids mellan flera olika delar eller källor ska tydliga korshänvisningar anges som gör det möjligt för den läsare som så önskar att ta del av all tillgänglig information.</p> <p>Textmaterial ska av tydlighetsskäl så långt som möjligt kompletteras med tabeller och översikter.</p> <p>Institutionerna ska se till att den terminologi som används för att beskriva komplicerade finansiella instrument och transaktioner åtföljs av tydliga och ändamålsenliga förklaringar.</p>	
<p>(*) I SSG-rapporten avser varje egenskap antingen en viss typ av specialföretag (SPE) eller alla typer av specialföretag (<i>Special Purpose Entities in general</i>; specialenheter i allmänhet), LF (<i>Leveraged Finance</i>: finansiering med hög andel främmande kapital), CMB (<i>Commercial Mortgage-Backed Securities</i>: värdepapper som är säkerställt med pantbrev e.d. avseende kommersiella fastigheter), O (<i>sub-prime and Alt-A Exposures</i>: subprime eller alternativ A-papper) och CDO (<i>Collateralised Debt Obligations</i>: en sammansättning av obligationer från många olika värdepapperiserade låneportföljer som struktureras i olika delar (trancher) med olika kreditrisk).</p>	

BILAGA 4

PRINCIPER OCH PROCESSER FÖR VÄRDERING OCH PRISSÄTTNING

I. Metod och förfarande för värdering

I samband med tillämpningen av åtgärderna ska tillgångarna klassificeras i enlighet med tabellerna 1 och 2 i bilaga 3.

Fastställandet av det verkliga ekonomiska värdet i den mening som avses i detta kapitel av myndighetens riktlinjer om statligt stöd (se avsnitt 5.5) ska grunda sig på verifierbara marknadspriser och realistiska och försiktiga antaganden om framtida kassaflöden.

Värderingsmetoden för stödberättigande tillgångar bör fastställas på EES-nivå och variationer bör tillåtas för enskilda tillgångar eller korgar. När så är möjligt bör den första värderingen regelbundet omprövas mot marknaden under hela tillgångens livslängd.

Tidigare har man med varierande framgång använt sig av flera olika värderingsmetoder. Enkla omvända auktionsförfaranden har visat sig fungera väl för sådana kategorier av tillgångar för vilka marknadsvärdet är rimligt säkert. Denna metod har dock varit mindre lyckad när det gäller mer komplicerade typer av tillgångar i Förenta staterna. Mer sofistikerade förfaranden har visat sig fungera bättre i situationer där marknadsvärdet är mindre säkert och det därför behövs en exaktare metod för fastställande av priset för varje typ av tillgång. Tyvärr är det svårt att hitta en bra utformning för detta slags metoder. Alternativet med modellbaserade beräkningar för komplicerade typer av tillgångar har den nackdelen att de är känsliga med avseende på de grundläggande antagandena ⁽¹⁾.

Alternativet med att tillämpa enhetliga värderingsavdrag för alla komplicerade tillgångar förenklar värderingen överlag, även om det ger en mindre korrekt prissättning för enskilda tillgångar. Centralbankerna har stor erfarenhet när det gäller möjliga kriterier och parametrar för säkerheter vid refinansiering, vilket kan tjäna som en värdefull referens.

Oavsett vilken modell som väljs bör värderingsprocessen, och i synnerhet bedömningen av sannolikheten för framtida förluster, grunda sig på noggranna stresstester med antagande av en utdragen global recession.

Värderingen måste grunda sig på internationellt erkända normer och riktmärken. En gemensam metod för värdering som fastställts på EES-nivå och genomförs på ett konsekvent sätt i EES-staterna kan effektivt bidra till att mildra oron över att avvikelser mellan värderingssystem ska få en negativ inverkan på de lika konkurrensvillkoren. Vid bedömningen av de värderingsmetoder för räddningsåtgärder som presenterats av Eftastaterna får myndigheten i princip konsultera grupper av värderingsexperten ⁽²⁾.

II. Prissättning av statligt stöd på grundval av en värdering

Det måste göras åtskillnad mellan värderingen av tillgångar och prissättningen av stödåtgärden. Ett köp eller en försäkring som grundar sig på det aktuella faktiska marknadsvärdet eller det verkliga ekonomiska värdet, som beaktar uppskattningar av framtida kassaflöden som antas innehas till förfallodagen, överstiger i praktiken ofta mottagarbankens aktuella förmåga till ansvarsfördelning ⁽³⁾. Prissättningen måste grunda sig på ett överföringsvärde som ligger så nära det konstaterade verkliga ekonomiska värdet som möjligt. Även om en sådan prissättning innebär en fördel i förhållande till det aktuella marknadsvärdet, och därmed är statligt stöd, kan det även uppfattas som en faktor som motverkar de nuvarande överdrivna marknadsreaktionerna som uppstått till följd av finanskrisen och som i sin tur orsakat en försämring eller rentav en kollaps på vissa marknader. Ju större skillnad mellan överföringsvärdet och det verkliga ekonomiska värdet, dvs. ju större stödbelopp, desto större är behovet av korrigerande åtgärder som kan bidra till att återupprätta en korrekt prissättning över tiden (t.ex. genom *better fortune clauses* som innebär återbetalning från framtida vinster) och av ytterligare omstrukturering. Den tillåtna avvikelser från värderingsresultatet bör vara mindre för sådana tillgångar där värdet kan fastställas på grundval av tillförlitliga marknadsuppgifter än för sådana tillgångar där det saknas en likvid marknad. Om dessa principer inte efterlevs utgör detta en stark signal om att det finns behov av en omfattande omstrukturering och kompenserande åtgärder, eller till och med avveckling i god ordning.

Hursomhelst måste all prissättning av räddningsåtgärder omfatta en ersättning till staten som ger tillräcklig täckning för eventuella framtida förluster utöver de förluster som uppskattats i samband med fastställandet av det verkliga ekonomiska värdet och för alla eventuella ytterligare risker orsakade av ett överföringsvärde som är högre än det verkliga ekonomiska värdet.

⁽¹⁾ En auktion är hursomhelst endast möjlig för likartade typer av tillgångar och i situationer där det finns ett tillräckligt stort antal potentiella säljare. Det bör dessutom införas ett minimipris för att garantera att statens intressen skyddas och en claw back-mekanism för situationer där de slutliga förlusterna visar sig överstiga minimipriset i syfte att garantera ett tillräckligt bidrag från mottagarbanken. Vid bedömningen av detta slags mekanismer bör det läggas fram jämförelsescenarier med alternativa garanti-köp-ordningar, inbegripet stresstester, för att garantera att mekanismerna är finansiellt likvärdiga globalt sett.

⁽²⁾ Myndigheten kommer att använda yttranden från sådana grupper av värderingsexperten på samma sätt som i andra förfaranden rörande statligt stöd där den gör bruk av extern experthjälp.

⁽³⁾ Se avsnitt 5.2 i riktlinjerna.

Denna ersättning kan uppnås genom att överföringsvärdet för tillgångarna sätts till en nivå som ligger tillräckligt mycket under det verkliga värdet för att kompensera för risken eller genom att en sänkning av garantiavgiften.

Fastställandet av den avkastning som bedöms vara nödvändig kan ske med "inspiration" av den ersättning som hade krävts för rekapitaliseringsåtgärder, med hänsyn tagen till de föreslagna räddningsåtgärdernas inverkan på det egna kapitalet. Detta måste ske i överensstämmelse med ens riktlinjer om statligt stöd om rekapitalisering av banker är uppfyllda, med hänsyn tagen till de räddningsåtgärdernas särskilda egenskaper och särskilt det faktum att de kan medföra en högre riskexponering än kapitaltillskott⁽¹⁾.

Prissättningssystemet kan även omfatta optioner att teckna aktier i bankerna till ett belopp motsvarande tillgångarnas värde (vilket innebär att ett högre betalt pris ger en potentiellt större andel i det egna kapitalet). En modell för ett sådant prissättningssystem kan vara ett scenario med köp av tillgångar där optionerna återlämnas till banken så snart tillgångarna sålts av avvecklingsföretaget, dock under förutsättning att de uppnått den avkastning som är nödvändig. Om tillgångarna inte ger den nödvändiga avkastningen bör banken erlagga skillnaden kontant så att denna uppnås. Om så inte sker kommer staten att sälja optionerna så att den nödvändiga avkastningen uppnås.

I ett scenario med garantier kan garantiavgiften erläggas i form av aktier med en fast kumulativ ränta som motsvarar den nödvändiga avkastningen. Om garantin behöver tas i anspråk kan den berörda Eftastaten använda optioner för att förvärva aktier till ett värde motsvarande de belopp som behövs täckas genom garantin.

Alla prissättningssystem måste vara utformade på ett sätt som gör att det totala bidraget från den mottagande banken minskar statens nettoingripande till ett strikt minimum.

⁽¹⁾ Det bör beaktas att vid ett scenario med garantier tillhandahålls det inte någon likviditet, vilket är fallet vid rekapitaliseringsåtgärder.

BILAGA 5

FÖRFARANDE FÖR STATLIGT STÖD

Eftastater som anmäler räddningsåtgärder ska förse myndigheten med uttömmande och detaljerad information om alla faktorer som är av betydelse för bedömningen av de offentliga stödåtgärderna på grundval av reglerna för statligt stöd i enlighet med vad som anges i detta kapitel av riktlinjerna för statligt stöd ⁽¹⁾. Detta omfattar i synnerhet en detaljerad beskrivning av värderingsmetoden och av dess genomförande med deltagande av oberoende extern experthjälp ⁽²⁾. Myndigheten kommer att ge sitt godkännande för en sexmånadersperiod, under förutsättning att det uppvisas antingen en omstruktureringsplan eller en granskning av bärkraften för varje mottagande institution inom tre månader från dess anslutning till räddningsprogrammet.

Om en bank beviljas stöd antingen i form av en enskild åtgärd eller inom ramen för en godkänd räddningsordning ska den berörda Eftastaten senast i den enskilda anmälan rörande omstruktureringsplanen eller granskningen av bärkraften förse myndigheten med detaljerade uppgifter om de tillgångar som omfattas och värderingen av dessa vid tidpunkten för stödets beviljande jämte en certifierad och validerad redovisning av värdeminskningen för de tillgångar som omfattas av räddningsåtgärden ⁽³⁾. En fullständig rapport om bankens verksamhet och dess balansräkning ska lämnas så snart som möjligt så att diskussioner om hur omstrukturen ska vara utformad och vilken omfattning den ska ha kan inledas i god tid före den formella presentationen av omstruktureringsplanen. Detta har till syfte att påskynda processen och skapa klarhet angående rättsläget så snart som möjligt.

När det gäller banker som redan erhållit andra former av statligt stöd, t.ex. i form av godkänd garanti, tillgångsswap eller rekapitaliseringsordning eller enskilda åtgärder, ska allt bistånd som beviljats inom ramen för en räddningsordning rapporteras till myndigheten i enlighet med gällande rapporteringskrav så att denna får en fullständig bild av samtliga de statliga stödåtgärder som en enskild stödmottagare omfattas av och kan göra en bättre bedömning av hur effektiva de tidigare åtgärderna varit och av det bidrag som föreslås av den berörda Eftastaten.

Myndigheten kommer att göra en förnyad bedömning av allt stöd som beviljats inom ramen för en temporär ordning mot bakgrund av kvaliteten på den föreslagna omstrukturen och de korrigerande åtgärderna ⁽⁴⁾ samt uttala sig om förenligheten med den inre marknaden för en längre period än sex månader genom ett nytt beslut.

Eftastaterna ska även lämna en rapport till myndigheten var sjätte månad om hur räddningsprogrammet och bankernas omstruktureringsplaner fortskrider. Om den berörda Eftastaten redan omfattas av ett rapporteringskrav till följd av att deras banker även fått andra former av stöd ska sådana rapporter kompletteras med nödvändiga uppgifter om räddningsåtgärderna och bankens omstruktureringsplaner.

⁽¹⁾ Det är lämpligt att kontakt tas före anmälan.

⁽²⁾ Se avsnitt 5.5 och bilaga 4.

⁽³⁾ Det ska lämnas en skrivelse från tillsynsmyndigheten i vilken de detaljerade uppgifterna certifieras.

⁽⁴⁾ För att underlätta Eftastaternas och myndigheternas arbete är kommissionen beredd att undersöka gruppmätningar som omfattar liknande omstrukturerings- eller likvidationsärenden. Myndigheterna kan anse att det inte behöver läggas fram någon plan när det är fråga om en ren likvidation av ett finansinstitut eller om finansinstitutet är av försumbar storlek.